
ALBERT SCHWEITZER.

MEN moet Albert Schweitzer niet bij een partij willen indeelen: hij laat zich niet indeelen.

En ook al zegt men, dat men het niet met hem eens is, dat men zich met name in zijn schriftbeschuwing niet kan vinden, dan nog is men niet klaar met hem. Hij is er, hij staat vóór u, gij kunt niet doen, alsof hij er *niet* is, gij kunt hem niet wegstrijken.

Albert Schweitzer groeide op in Günsbach, een klein plaatsje in den Elzas, waar zijn vader gedurende 50 jaren predikant was.

Daar reeds heeft hij zijn strijd gestreden. Hij wilde geen voorrechten boven de dorpsjongens, hij wilde, tot zelfs in zijn kleeding, zijn als zij. Toen de kleermaker hem voor 't eerst een overjas kwam aanpassen en zei: „nou lijkt je al een heele meneer,” sprongen hem de tranen in de oogen, want de dorpsjongens droegen geen van allen zoo'n jas.

Als jongen vecht hij eens met een schoolkameraad en hij wint het. Maar dan zegt de verslagene: „Ja, als ik ook elke week tweemaal fijne soep te eten kreeg, net als jij, zou ik ook wel zoo sterk zijn.” En dan voelt Albert Schweitzer weer, dat er iets niet in orde is. Hij is niet beter dan zijn kameraden, hij wil het niet beter hebben.

„Het werd mij al duidelijker,” zegt hij, „dat ik uit mijzelf niet het recht heb, mijn gelukkige jeugd, mijn gezondheid en mijn werkkraft, mij eenvoudig als vanzelfsprekend toe te eigenen. Uit het besef, een groot geluk te bezitten, ontwikkelde zich in mij de juiste betekenis van Jezus' woord, dat wij ons leven niet behouden mogen voor onszelf. Wie iets kostbaars in zijn leven ontvangen heeft, moet dienovereenkomstig daarvoor veel weggeven. Wie voor leed in eigen leven gespaard is, moet zich geroepen weten om te helpen het leed van anderen te verzachten. Allen moeten we den last van lijden, welke op de wereld ligt, mee helpen dragen.”

Hier zien we het leven van Albert Schweitzer staan in het teeken van het offer.

Hij werd, jong nog, professor te Straatsburg. Hij schreef studiewerken over Jezus en Paulus. Hij gaf als musicus orgelconcerten en bemoeide zich met de moderne orgelbouw-techniek.

En toen ging hij in de medicijnen studeeren. Hij zag zijn levenstaak klaar voor zich. In drie faculteiten gepromoveerd, vertrok hij met zijn vrouw naar Afrika, om daar zijn wetenschap in dienst te stellen van de lijdende menschheid.

Hij heeft alleen, op zijn eigen verantwoording, daar gewerkt. In zijn boeken: „Aan den Zoom van het Oerwoud” en „Opnieuw naar Lambarene” vindt men een onopgesmukt verhaal van zijn lotgevallen.

Hij bezocht nu opnieuw ons land en heeft ook nu weer over zijn levenswerk gesproken.

Wij nemen hier gedeeltelijk over het verslag, dat de „Deventer Kerkbode” van zijn lezing gaf.

Wat wij bezitten, zoo begon hij ongeveer, mogen we niet voor ons zelf houden, maar wij hebben de plicht het uit te dragen in de wereld. Toen ik van het groote lijden der zwarten hoorde, dacht ik aan de gelijkenis van den rijken en den armen man (Lazarus) en zoo besloot ik een klein hospitaal in het oerwoud te stichten. Zoo maakte ik mij de noodige medische kennis eigen en ging.... Om tweërlei redenen spreek ik tot u over mijn werk, om artsen aan te sporen zich aan dit noodzakelijk werk te geven, medische hulp te gaan bieden aan menschen, die tot heden buiten het bereik zijn van onze wetenschap, en om belangstelling te wekken voor de medische zending, die zulk een belang ook heeft voor uwe koloniën.

Hierna begon hij, naar aanleiding van het eerste lichtbeeld, een oriënteringskaart van de ligging van Lambarene, te spreken over zijn reis daarheen, de eigenaardige moeilijkheden van dien tocht met 54 kisten bagage, moeilijkheden met de tol, het nazien der goederen, een boot, die om de 3 weken vaart en je liever niet meeneemt met veel bagage. Op de vraag: Hebt u veel bagage, moet men dan maar zeggen: „Zoo tamelijk. Voor onze omstandigheden niet veel.”

Dan die tocht 300 K.M. stroomopwaarts de rivier de Ogowe op naar Lambarene, een plaats in den Franschen Congo, vlak bij den Aequator, aan de samenvloeiing van een paar rivieren. Want het water is de eenige verkeersweg daar in Afrika, de kano het vervoermiddel. (Voor den bouw van het nieuwe ziekenhuis had hij een kruiwagen laten komen, maar de negers droegen hem op den rug).

In welk een vervallen toestand vond hij bij dezen tocht (Febr.—Maart '24) de gebouwen en barakken weer terug, die hij in den herfst van 1917 verlaten had! Alles verwaarloosd. Hij moest alles herstellen, opnieuw bouwen. Hij moest hout hebben, raffia, geplette palmbladen voor dakbedekking. Hij zond negers uit met voedsel voor 5 dagen, maar na 3 dagen kwamen ze terug zonder iets, al het voedsel op.

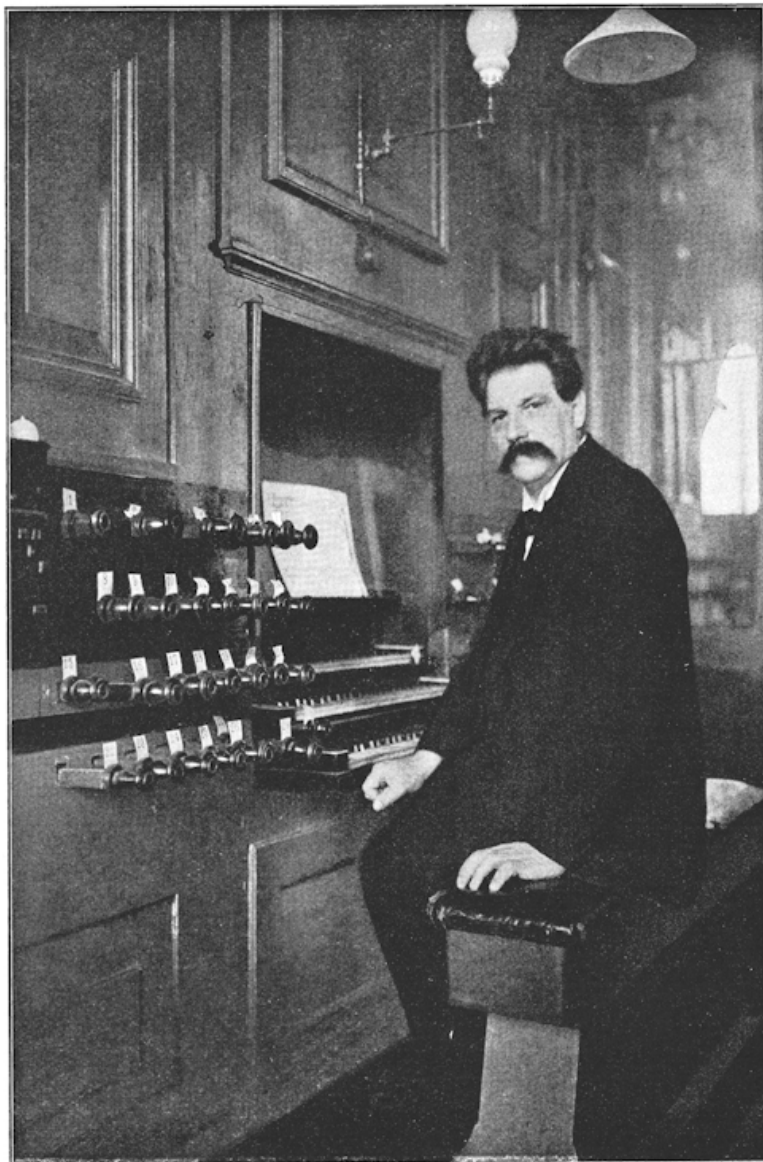
Dan moest hij zelf maar mee en we zien hem in zijn kano met zijn zwarten op een zijstroom van de Ogowe in het hartje van het oerwoud op zoek naar materiaal voor zijn gebouwen, naar bamboe en raffia. Hij betaalt niet, zooals de negers het liefst willen, in drank en tabak, maar met zakmessen, hier een minder juist woord, want ze dragen ze om hun hals. Onderwijl komen de zieken van alle kant, 's morgens is hij dokter, 's middags architect en met voldoening ziet hij zijn barakken verrijzen.

Helaas zijn vroegere, trouwe helper Jozef heeft hij niet meer. Die is getrouwd, seine Frau liebt seidene Strümpfe (kousen) zooals hij elders zeide, ze houdt van Europeesche kleeren uit Parijsche modemagazijnen en om die te kunnen betalen, moet Jozef in den houandel, waar hij meer verdient dan de dokter kan geven.

Dan wordt een dag in het hospitaal beschreven. Men ziet de zieken in rijen zitten voor de kamer van den dokter, geduldig ja, omdat ze gefografeerd worden, anders duwen en dringen ze om de eerste te zijn en steken den arm door de geopende deur. Men ziet de zwarte Heilgehilfen (helpers) bezig met verbinden, één was er, die er bijzonder slag van had, een ander had een bijzondere gave om ernstige stoornissen waar te nemen en redde daardoor menig leven. Men zag het inwendige van een ziekenbarak, de patienten op hun bedden van bamboe met groote muskieten-netten overdekt, andere daartusschen, gezonden, die als begeleiders waren meegekomen van kranke familieleden en die heel moeilijk tot arbeid te krijgen zijn. Het gebeurde wel, dat herstelde zieken ineens verdwenen, niet overdag den dokter de hand drukkende tot een dankbaar afscheid, maar

's nachts, om als een aandenken aan den dokter het kostbare muskietennet mee te nemen. Zoo'n schurk! zou een ander gezegd hebben, maar Schweitzer vertelde het met een kostelijken humor, die den lach door de zaal deed gaan en liet er dan dadelijk met een trilling in zijn stem op volgen, dat de ziel van den zwarte evengoed voor dankbaarheid vatbaar is als die van den blanke, maar dat hij dien dank vaak niet toont maar in stilte met zich meedraagt.

Hij sprak over de voeding van het hospitaal voornamelijk bestaande uit bananen, of gedroog-

Albert Schweitzer.

Foto van J. W. Belleviede, Deventer.

de visch, waar de negers bijzonder van houden, stokvisch, rijst, waarvan men steeds veel in voorraad houden moet met het oog op het voortdurend gevaar voor hongersnood.

Voorts werden de voornaamste van de daar voorkomende ziekten besproken en ziektebeelden getoond, phagaedenische zweren, vreeselijk te zien, een vrouwengezicht door lepra droef geschonden, dysenterie, waaraan velen heengaan, framboesia, breuken, malaria en dan slaapziekte. Om de bestrijding van deze laatste, die ontzaglijk veel offers eischte, is Prof. Schweitzer vooral naar Afrika gegaan. Hij vertelde van de verraderlijke tsetsevlieg, iets grooter dan de gewone, die geruischloos komt aanvliegen en de kiemen der slaapziekte brengt in het bloed, over de moeilijkheid om de juiste dosis tegengif in te spuiten, als de dosis iets te groot is, worden de gezichtszenen aangetast en dreigt het gevaar, dat de lijder blind wordt. Als hij afwezig was, moest men hem telkens berichten over hun toestand. Bij zulke mededeelingen voelde men de diepe bewogenheid van dezen mensch over het lijden der zwarten. Wat doet het er toe, of ze dankbaar zijn of hun dankbaarheid toonen, als hij ze maar helpen kan en aan hen het werk doen waartoe zijn God hem dreef en zóó iets inlossen van de groote schuld, die op beschaafd Europa tegenover de negers rust.

Voorals met de geesteskranken is hij diep begaan. Hun lot is zoo vreeselijk. Als ze lastig worden, worden ze in hun dorp verbrand, vergiftigd, in het water geworpen om van hen af te zijn. Een plaatje toonde een krankzinnige of geesteszieke, die in een kano met een ketting om zijn hals naar Schweitzer werd gebracht. Hij kon er in zijn oude hospitaal maar weinige bergen. Vreeselijk om ze terug te sturen naar hun dorp. Wat waren ze blij, toen ze hoorden, dat ze in het nieuwe hospitaal vloeren zouden hebben van planken in plaats van leem en hoe smeekten ze hem, toen hij naar Europa ging, dat hij zou verbieden ze terug te sturen naar hun dorp!

Tot zoover het verslag.

Albert Schweitzer had in zijn land een schitterende positie kunnen hebben; hij gaf echter alles op, om zijn lijdende broeders en zusters te helpen. Hij bracht het offer.

Daarom echter treedt hij nu niet voor ons met een gelaat, waarop te lezen staat: ziet gij nu wel, wat ik allemaal heb willen doen?

Albert Schweitzer is een eenvoudig mensch.

„Het liefst ben ik in Günsbach,” zegt hij, „daar zegt ieder „jij” tegen me en daar geeft men voor mijn geleerdheid niets. En — onder de — negers. Die bekommeren zich niets om mijn titels of om mijn muziek.”

Wie, zooals Schweitzer, gegrepen is door de gedachte, dat wij allen deel moeten hebben aan het lijden der menschheid en dat wij dat lijden mee moeten dragen, *blijft* eenvoudig. Het offer van je leven kun je niet brengen, als je hoog staat en je zelf bewondert. Dan offer je niet, dan neem je. Dan is het beste nog niet goed genoeg voor je.

Je kunt alleen je zelf maar offeren, als er een *ander* in je leven gekomen is, die je liefhebt boven alles en voor wie je alles wilt doen.

Albert Schweitzer gaf ons het voorbeeld. Als hij optreedt voor groote scharen, als hij zijn beroemde orgelconcerten geeft, is het te vreezen, dat menigeen bewonderend tegen hem gaat opzien om zijn groote kunde en geleerdheid.

Laten wij hem hooren en ons schamen.

Zijn persoonlijkheid, zijn leven, brengt de vraag tot ons: Kent gij het offer?

Die vraag zullen we moeten beantwoorden, in ons leven en op onze wijze.

Wij *spreken* zooveel en we *doen* zoo weinig. Wij zeggen, dat de liefde van Christus ons dringt, maar we huiveren terug voor het offer. Wij moeten weer weten, dat we *zonder* het offer het evangelie van Christus niet brengen kunnen. Want dan luisteren de menschen niet naar ons en ze geven niets om onze hoodschap.

Zij moeten Christus zien in ons leven, in ons leven van elken dag. Alleen als ze Christus zien, zullen ze willen luisteren naar het woord, dat Hij wil spreken tot vermoeiden en beladenen. Dit moet Albert Schweitzer ons leeren. Als wij dit niet willen leeren, heeft hij geen betekenis voor ons. Hij vraagt u niet, of gij het eens zijt met zijn theologie, hij vraagt u eigenlijk *niets*, maar heel zijn leven is één groote vraag: Zijt gij gewillig het offer te brengen, dat Christus van u vraagt?

Hoe zal uw antwoord zijn?

K.

OOSTERBEEK
LOV.
LEVERT
WOONINRICHTINGEN
AAN PARTICULIEREN
VRAAGT FOTO'S EN BEGROOTING